

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כה שבט תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 4:45 תל-אביב: 4:59 חיפה: 4:49 מוצאי שבת: ירושלים: 5:59 תל-אביב: 6:00 חיפה: 5:59 ר"ת: 6:38

פרשת משפטים

"מדבר שקר תרחק"

לדבוק במדת האמת ולהתרחק מכל דבר העלול לגרום לו ולזולתו לשקר!

נלמד מהפסוק: "מדבר שקר תרחק" (פרק כג-ז)

ופירש הספורנו: מכל דבר שיוכל לסבב שקר כאמרם ז"ל: הוי זהיר בדברך שמה מתוכם ילמדו לשקר. עכ"ל. והיינו שהזהירות מלגרום לרעהו לשקר נכללת בציווי "מדבר שקר תרחק". וכפי הדוגמא שכתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים – תתרטב): אם תראה בני אדם מתלחשים ואתה חפץ לדעת מה מתלחשים, אל תשאל להם, פן תעשה אותם שקרנים, שאילו היו חפצים שתדע היו מגידים לך, ועתה שאין חפצים שתדע, יגידו לך שקר.

החפץ חיים מונה (בספרו שפת תמים פ"ו) מספר מדריגות בסוגי השקר ואלו הם: א) יש המשקר בדברים ששמע ומחליף קצתם במתכוון, ואין לו תועלת בשקריו ולא הפסד לזולתו.

ב) יש אשר בודה מלבו סיפור הדברים כולו (בבחינת "בדידי הוי עובדא" – שהסיפור נוצר אצלו), למען הרבות שיחה בין הבריות, או להחשב מן החכמים ויודעי דברים הרבה...

ג) יש הקרוב לו במדריגתו אך אינו כמוהו ממש, והיינו שבסיפורו גם כן נמצא תערובת הכזב, אך בלי כוונה, כי לא ישית לבו לחקור בעת ששומע לידע הדברים על אמיתותם. כי איסור שקר אין חמור כל כך בעיניו.

ד) יש המבטיח לחברו להטיב עמו ולתת לו מתנה ועודנו מדבר בפה, אך עם לבבו ישית שלא לתת. או המבטיח לחברו להטיב עמו. ובטח בו לב חברו ואח"כ הוא משקר בדבריו ומחלל הבטחתו.

ה) **המשתבח** במעלות שאינו נמצאות בו, עליו אמר שלמה ע"ה (משלי יז-ו), "לא נאווה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר". פירושו: אין לנבל להתגאות ולהתנשא במעלות אבותיו, כי אמר במקרא שלמעלה מזה "ותפארת בנים אבותם", אף כי אין לנדיב להתכבד בשקר ולאמר כה עשיתי ולא כן עשה.

ו) יש מי שחוליו קל מחולים של כל אלו, שאינו קבוע כל כך בשקר אלא שלא יחוש להתרחק ממנו, ואם יזדמן לו ישקר, ופעמים רבות ישקר דרך שחוק וכיו"ב בלי כוונה רעה. ואמנם כ"ז הוא היפך רצון הבורא ומדת חסידיו, הוא שכתוב (משלי יג-ה) "דבר שקר ישנא צדיק".

צא ולמד שלא נאמר בשום עבירה לשון הרחה כמו בזו, להעיר לנו על ההרחקה הגדולה והברירה הגדולה שצריך לברוח מזה אפילו מגררא דשקר, דהיינו שאין מוציא בעת מעשה מפיו שום דבר שקר, רק שטמון בתוכו איזה ענין של שקר, גם כן צריך להתרחק כדמוכח בגמרא (שבועות לא).

מבחן האמת...

סיפר הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל: תלמיד מיישבתנו, ישיבת מיר, שהיה בחור מבוגר בן 36, עמד להפגש עם צעירה ממנו בתשע שנים. הוא שאל אותי האם יכול להנמיך ולעגל את גילו במקרה שהמשודכת תשאל אותו על גילו במהלך פגישתם. אמרתי לו שלדעתי יכול הוא לעשות כן ולעגל במעט את גילו כי כך היה מקובל תמיד שאין צריך לדייק בענין זה.

ואולם הבחור החליט בכל זאת לגשת ולשאל את **הגראי"ל שטיינמן זצ"ל**. אמר לו הגראי"ל: "חסרוני אחד היא כבר יודעת עליך שאתה מבוגר, האם כדאי שתגיד עליך שאתה גם שקרן?"

והוסיף הגראי"ל: "הרי אם באמת היא תשאל אותך לגילך, זה לא בגלל שאינה יודעת, שכן ודאי בדקה את הגיל במחשב, אלא מכיון שידעת שבני הגיל הזה פעמים רבות לא אומרים אמת ומשנים מגילם האמיתי, הרי שכל שאלתה היא כדי לבחון האם אתה זובר אמת..."

ואכן כשנפגשו שאלה אותו המשודכת לגילו, ואמר לה, עפ"י המלצתו של הרב שטיינמן את גילו האמיתי והמדוייק.

והנה בסופו של דבר נסגר השידוך בשעה טובה ומוצלחת, ובמהלך תקופת האירוסין סיפרה לו הכלה שבאמת ידעה את גילו אף לפני פגישתם, וכל מסרת שאלתה היתה כדי לבחון האם הוא זובר אמת.

ואגב: כשחזר הבחור וסיפר כל המעשה לרבי רפאל שמואלביץ. הגיב רבי רפאל: "אינני מתפעל רק מראיית העתיד של הרב שטיינמן, אני מתפעל יותר שאני כבר שנים רבות כותב על מחשב ובכל זאת לא העלתי על דעתי שהיא תבדוק את הגיל במחשב ורק בתקופה זו החלו להפיץ במחשב תוכנה שיודעים את הגילאים) ודוקא הרב שטיינמן שבקושי יודע כיצד נראה מחשב, עלה ברעיונו שהיא תבדוק את גילו במחשב".

כאיל תערוג

עלון "איש לרעהו" פרשת משפטים הוקדש לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת שבע שיינדל בת ר' דוד ז"ל שזוארץ ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

נתרם על ידי ידידנו בנה ר' אברהם הי"ו

רוצים להקדיש את גליון ה-1000 שייצא בעזה"י בשבוע הבא? התקשרו 02-5671812

להזהר בכבודו של כל אדם באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה" (פרק כא-לו)

ואמרו חז"ל בגמרא (בבא קמא עט:): **תנינא, אמר רבי יוחנן, בא וראה כמה גדול כבוד הבריות, שור שהלך ברגליו [משלם הגנב] חמשה, שה שהרכיבו על כתפו [משלם] ארבעה. ומפרש רש"י עה"ת: שור שהלך ברגל ולא נתבזה בו הגנב לנושאו על כתפו משלם חמשה, שה שנסאו על כתפו משלם ארבע הואיל ונתבזה בו.**

רואים מכאן עד כמה גדול כבוד הבריות, וכיצד מתייחסת התורה לדמותו של אדם שיש בו צלם אלוקים אף שהוא אינו אלא גנב שפל, בכ"ז חס המקום על כבודו. ומה עוד שהגנב הוא זה שבפשיעתו הכניס עצמו להתבזות זו... בכ"ז הרי סוף סוף יש בו צלם אלוקים, וכלשון שכתב רש"י (שמות כ-כב): "ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרה תורה... לא תנהג בהם מנהג בזיון, חבדך שהוא בדמות יוצרך ומקפיד על בזיונו על אחת כמה וכמה".

הנה כי כן, הזכיר רש"י שתי סיבות לשמירה על כבוד הזולת: **א)** שהוא בדמות יוצרך. **ב)** מקפיד על בזיונו. נמצא איפוא, לפי"ז, שאף אם ירדה לה הסיבה השניה, כמו הגנב שבפרשתינו, שאינו מקפיד על בזיונו. עדיין יש לחוס על כבודו בגלל הסיבה הראשונה "שהוא בדמות יוצרך". וכל שכן כשמדובר ביהודים ששייך בהם "כבוד בני אברהם יצחק ויעקב המחזיקים בתורת האמת, שיהיה זהיר שלא יהרס כבודם" כלשון **הרמב"ם** [פרק כ"ד מסנהדרין הלכה י].

ובאמת חשוב לדעת כי מעלתו הגדולה של כל יהודי [גם אם הוא גנב שביד דין מוכרים אותו בגנתו]. באה ליד ביטוי כבר בתחילת הפרשה: נאמר בפסוק "ואלה המשפטים... כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם" ויש לשאול כאן מספר קושיות ויכבר עמד עליהם ועל קושיות נוספות, **האלשיך** הק' בפרשתינו:

א) **כידוע**, ההבדל בין "חוק" ל"משפט", ש"חוק" הוא בבחינת גזירה שגזר הקב"ה ואינו מובן לשכלו והגיונו של האדם. ואילו "משפט" היא מצוה שכלית שמובנת עפ"י הגיון [כמצוות צדקה וחסד ואיסור גזל וצער לזולת וכיו"ב] והנה כאן נקראת מצוה זו של עבד עברי "משפט" ולא "חוק".

אם נתבונן בדיני עבד עברי נווכח לראות שהם לכאורה בבחינת "חוק" ולא "משפט" שהרי אסור לאדון שקנה עבד עברי לעבוד בו "עבודת עבד", דהיינו מלאכה בזויה כמו שתלמיד עושה לרבו, כגון להנעיל לו נעלי או להוליך כליו לבית המרחץ. ולכאורה מה ההגיון בזה? הרי אם תלמיד יכול לעשות זאת לרבו [וכן כל אדם שרוצה לעשות חסד עם זולתו] מדוע לא יהיה רשאי האדון לבקש כזאת מעבדו שקנהו במיטב כספו?! אלא בהכרח שזה "חוק" שכך גזרה התורה, גם אם אינו מובן לנו, א"כ תמוה: מדוע קראו הכתוב משפט ולא חוק?!

דוגמא נוספת: נאמר "כי טוב לו עמך? ודרשו חז"ל (קידושין טו.) "עמך במאכל עמך במשתה" וכו' הרי שהאדון מצווה לחלוק עם עבדו במיטב המאכלים שאוכל בעצמו ובמיטב האביזרים שמשתמש בהם, ואם יש רק לאחר מהם, אזי העבד מקבל ולא האדון, כגון שיש לאדם רק כר אחד להניח עליו ראשו, צריך לוותר עליו לטובת העבד והוא ישאר בלי כר... ואם כך הדבר, צ"ע: היאך יתכן לקרא לזה "משפט" ולא "חוק" הרי לכאורה אין בזה כל הגיון אף לפי התפיסה ה'סוציאלית' ביותר?!

קושיה ב) נאמר "כי תקנה עבד עברי". ושואלים חז"ל במכילתא (הובא ברש"י): האם מדובר בעבד שהוא עברי או בעבד של עברי? תלמוד לומר "כי ימכר לך אחיך העברי" מה הלך עבד שהוא עברי אף כאן עבד שהוא עברי. ולכאורה תמה: אם כן, מה פשר הלשון "כי תקנה עבד עברי" הרי היה יותר מדויק לומר "כי תקנה עברי לעבד" שהרי הוא קונה אדם רגיל שעדיין לא עבד. וגם לא יתכן שיקנה עבד ששייך לאחר, בטרם שוחרר?!

קושיה ג) נאמר בהמשך: "שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חנם". מהו פשר הלשון "יעבוד", הרי כמו שנאמר

ובלבד שלא לבייש...

אחד ממקורבי הגאון מטשיבין - **רב דוב בעריש וויידנפלד** זצ"ל נכנס למעונו עם בחור שהציעו לבתו, כאשר כוונתו היתה שהרב מטשיבין ידבר איתו בלימוד, שכן הוא עצמו לא היה בר-הכי להתרשם ממנו בתחום זה... אך היות וחפץ לתת לבתו חתן תלמיד חכם, חשב שמדרך הטבע הרב מטשיבין ידבר איתו בלימוד, ועל ידי כן יוכל גם הוא להתרשם.

הרב מטשיבין שהבין מיד את כוונתו, חשב לעצמו שלא זו הדרך. שכן הבחור עלול להתבייש ולהפגע ואין צורך לעשות זאת בדרך זו. לכן מיד אחרי שקיבלו בהארת פנים, החל מספר סיפורי צדיקים, וכך עבר מענין לענין עד שכעבור זמן-מה נפרד הרב מטשיבין מהם לשלום, כשהוא משבח את הבחור שהוא עושה רושם טוב.

ומעשה נוסף: באחד מימי חול המועד סוכות, כשבית הרב מטשיבין המה במבקרים, עלה נושא הלכות בהלכות "ברכת כהנים" ואחד מתלמידי החכמים שבאו לבקרו הביא ראיה מדברי ה'נודע ביהודה' [בענין כהן שידו מרתתות אם מותר לישא כפיו בנשיאת כפים ע"י חיבור מרדעת לכתפו שבאופן זה ידיו לא ירתתו].

אותו תלמיד חכם ציטט את דברי הנודע ביהודה שלא כהלכה, והרב מטשיבין העיר לו בעדינות שכמדומה לו, לא אלו הם דבריו המדויקים של הנודע ביהודה, אבל הלה עמד על שלו.

הרב מטשיבין התלבט, מצד אחד עלולים השימועים ללמוד מדבריו המוטעים, אבל מאידך אסור להכלימו. מה עשה? הוא ביקש מאחד הנוכחים להביא לו את הספר מהארון ופתח בסימן ה' שם מובאים הדברים, והחל לקרוא. לפתע פנה לאותו תלמיד חכם ואמר לו: "היות ועתה שעת דמדומי ערב, קשה עלי הקריאה ולכן תקרא לעצמך".

שר התורה

לחלק מן הכבוד לאחרים...

מעשה שהוזמן הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** לחתונה, ובעלי השמחה הגיעו לביתו בשעה מוקדמת ונסעו עמו לאולם. ומכיון שהקדימו, יצא שהגיע למקום ראשון מבין כל המוזמנים... לאחר החופה הוא נשאר עד סוף הסעודה וחזר לביתו כאשר אחרוני המוזמנים עזבו את המקום.

היה איכפת לה לרבנית על כך שבעלי השמחה גרמו לרבי איסר זלמן לשהות בחתונה זמן כה רב מתחילת החתונה ועד סופה, והתלוננה בפניו: אם בעלי השמחה נהגו שלא כהוגן והביאו אותך לחתונה בשעה כה מוקדמת, לא היית צריך להשאר במקום עד מאוחר, שכן אין זה לפי כבוד התורה לשבת בחתונה במשך זמן כה רב.

השיב רבי איסר זלמן לרעייתו ואמר: "כאשר הקב"ה מעניק לאדם כבוד, עליו לנצל זאת על מנת לחלק מן הכבוד שהוענק לו, גם לאנשים אחרים שגם הם יהנו מכבודו"... **עפ"י בדעה"ח**

תשובה כהלכה...

המעשה הבא נועד ללומדים שבין הקוראים: כשמסר פעם הגאון **רבי שמואל רוזובסקי** זצ"ל שיעור בישיבת פוניבז' בימי "ירחי כלה" דימה אחד השומעים, שהיה יהודי פשוט והמוני, ועירבב בין שני ענינים בש"ס שאינם קשורים זה לזה כלל, כששאל על דברי חז"ל (סוכה ז') "מיגו שהוא דופן לסוכה הוי דופן לשבת", הרי קיימא לן "מיגו להוציא לא אמרינן"...

הציבור שהבין את ריחוק הענינים החל לחייך, אך רבי שמואל רצה לשמור על כבודו. הוא נשאר רציני ועל אתר ענה לו בחביבות: "קושיה נפלאה, אך מיגו להוציא ולהכניס אמרינן!..." השואל נהנה מהדברים, והשיעור המשיך.

ראש הישיבה

המשך - כבוד הזולת

למנוע בושה מבעל השמחה...

פעם אחת הגיע יהודי מתל אביב לשיבת ויזניץ בבני ברק עם בנו שהחל להניח תפילין. אותו אדם היה במקורו חסיד ויזניץ, אבל במהלך השנים התרחק והפך ל"מודרני". עם זאת, הוא לא אבה לוותר על הנחת תפילין של "כ"ק האדמו"ר מויזניץ (בעל האמרי חיים) שיניח לבנו בפעם ראשונה. ומכיון שהרבי היה מתפלל בישיבה, הגיע לשם עם בנו.

אותו אדם הביא עמו עשרות קילוגרמים של עוגות לחלק לכל בחורי הישיבה שמנתה מאות בחורים. אך הבחורים עמדו מיד על טיבו של האיש והבינו שכשרות העוגות מוטלת בספק גדול, וכמובן אף אחד מהם לא ניגש לקחת.

ראה זאת האדמו"ר ממקומו ורצה למנוע בושה מן האב ובנו, מה עשה? מיד ניגש לשולחן אשר עליו היתה ערוכה התקרובת ואמר: "בואו בחורים בואו! אתם לא רוצים לקחת? מה יש? אינכם אוכלים לפני 'רבינו תם'? בואו ותעשו מה שאני עושה: אני לוקח שתי חתיכות ומשאיר אותן לאחרי 'רבינו תם', תעשו גם אתם כמוני. אחרי תפילין של רבינו תם תאכלו..."

ואכן הבינו הבחורים, ניגשו ולקחו, ותוך רגעים ספורים התרוקן השולחן לשמחת בעלי השמחה...

יחי ראובן

קודם "כי תקנה" [שמדברים בלשון "נוכח" אל האדון] כך צריך להאמר "יעבדך"! וכך: מה פשר הלשון "יצא לחפשי" [כאילו יוצא מעצמו] ומדוע לא נאמר "תוציאנו" לחופשי, שהרי הוא בבעלות האדון והוא זה שמוציאו!?

אלא התשובה לכל הקושיות היא (עפ"י **האלשיך הק')**: לאמיתו של דבר, הרי כל יהודי הוא כבר "עבד"! שכן הוא עבד למלכו של עולם - להקב"ה, ככתוב "כי לי בני ישראל עבדים". ומחמת היותו עבד להש"ת הרי הוא ברום המעלה, וחשיבותו היא לאין ערוך, וצריך לנהוג בו כבוד ואסור לזלזל בו ח"ו. וכלשון האלשיך: "כי מה שברא הקב"ה אדם אחד בלבד בבריאת העולם, היה לרמוז כי אחד לבד כדאי שיברא העולם בשבילו".

ומכיון שכך, הרי שבאמת אין כל הגיון שיוכל אדם לקנותו לעבד. משל למה הדבר דומה? לראובן שניגש לעבדו של שמעון ונותן לו כסף ואומר לו "אני קונה אותך לעבד" וכי זה יועיל לקנותו, הרי הוא כבר עבדו של שמעון!?

מעתה, לאור האמור, יתורצו כל הקשיות, כי זה גופא מה שחידשה תורה שאפילו שהוא במציאות עבדו של הקב"ה, בכל זאת נותנת התורה רשות לקנותו, וזהו שנאמר "כי תקנה עבד" - הוא קונה אדם שהוא כבר עבד כי הוא כבר עבדו של הקב"ה, ולכן דוקא משום כך יש לקנותו בתנאים מחמירים ומיוחדים, כמו "לא תעבוד בו עבודת עבד" ו"לא ירדנו בפרך" ו"עמך במאכל ובמשתה", כדרשת חז"ל, שמכיון שהוא עבד ה', ממילא הוא ברום המעלה ולא ניתן להתייחס אליו כאדם בזוי ולהעביד אותו בפרך ובעבודות בזויות.

הוא שאמר הכתוב "ואלה המשפטים" - משפט שכלי ולא "חוק". כי ה' בתור עבד ה' שניתן רשות מיוחדת לקנותו, אין הגיוני יותר מכך שיש לנהוג בו בהתאם ולהעבידו בלשון העם "בכפפות של משי". לא בפרך ולא בבזיון שהרי הוא באמת נכבד ביותר! הוא עבדו של הקב"ה!

ומדויק גם לשון הכתוב "יעבדך" ולא "יעבדך" [ולא "תיקון" שיעבוד אצל אדם זה, להעבידו, אלא זה עונש פרטי על הגנב או "תיקון" שיעבוד אצל אדם זה, ולכן שש שנים בלבד (וכששת ימי בריאת עולם, לרמוז שבשבילו נברא העולם כדברי האלשיך) ובשביעית יצא לחופשי חנם, זאת בהוראת האדון האמיתי הוא הקב"ה, ולא האדון שקנהו הוא זה שמוציאו, לכן לא נאמר "תוציאנו".

שינון לתלמידים

"אני אלמד אותך..."

סיפר הגר"י איידלשטיין זצ"ל על הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: פעם הבחין רבי מיכל יהודה בבחור יושב בבית המדרש כשהוא עצוב פנה אליו ושאל אותו: "מדוע הנך עצוב?" והשיב לו הבחור כי רצה להתקבל לישיבה מסויימת וראש הישיבה אמר לו להכין דף גמרא והוא יבחן אותו. אבל אינו יודע כיצד מכינים...

אמר לו רבי מיכל יהודה: "אני אדמך אותך" וכך ישב איתו שעה ארוכה ולמד עמו את כל הדף, ואכן הבחור נבחן והצליח מאוד ומכיון שהצליח, זה נתן לו דחיפה ומרץ ללמוד טוב, ומידי פעם היה בא לדבר עם רבי מיכל יהודה, והתחיל הבחור לרשום קושיות ותרוצים עד שהיו לו חבילות מלאות של מחברות חידושי תורה ולאחר מכן נתפרסם כאחד מגדולי התורה בירושלים **ולחשוב** שכל זה התחיל רק ע"י התייחסות ושימת לב קטנה להתעניין אצל הבחור מה כואב לו.

עפ"י שיחת ביה"ש

"גובל בפיקוח נפש"

פעם, באמצע שמסר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל שיעור לתלמידים, הגיע אליו עסקן ציבורי חשוב ונכבד, כדי לשוחח עמו בענין דחוף ביותר. אולם רבי יהודה הודיע לאיש כי לא יוכל להתפנות אליו, אלא רק אחר שישלים את שיעורו.

ניסה הלה לשדל אותו: "מדובר בענין הגובל בכמעט פיקוח נפש..." הגיב לו הרב צדקה מיניה וביה: "לדידי, גם אני אם אתבטל ח"ו ממסירת השיעור הרי זה ענין של "פיקוח נפש"..."

וזאת ליהודה

המלמד תורה לתלמידו, ישנן הדברים בסבלנות, בטוב טעם ובסדר נכון!

נלמד מהפסוק: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (פרק כא-א)

וכתב רש"י: אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפניהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו. לכן נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם. עכ"ל.

ידועים דברי חז"ל שהמלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו. ותלמידים כבנים! בספרו **עיני ישראל** הביא הגר"א **וינטרויב** זצ"ל את ביאור הגר"א זצ"ל, כי רב המלמד תורה לתלמידים, אינו רק מסירת דברי התורה, אלא מהות הענין הוא שהרב מכניס מרוחו ומציאותו על התלמיד, ובונה את קומתו הרוחנית, והתלמיד נהיה "שיכפול" של הרב, כמו שהבן הוא שיכפול של אביו. כי הבן הוא "כרעיה דאבוה", ורואים בו בבואה של אביו, כן הוא בדברי תורה שהתלמיד נעשה בבואה של רבו.

לאור דברים אלו, נוכל להבין את אימרת חז"ל (סנהדרין קה): "בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו". בשלמא "בנו", מובן מה שאינו מתקנא בו, שהרי הוא חלק מעצמו, אך מדוע אינו מתקנא בתלמידו? אכן לביאורו של הגר"א מובן, שכן גם התלמיד הריהו שיכפול ובבואה של רבו ונעשה כבנו.

בדרך זו נוכל לדרוש, בדרך צחות, את הפסוק "וראה בנים לבניך - שלום על ישראל" היינו שיהיו לך בנים בנוסף על בניך יוצאי חלצין, שהם התלמידים שתלמדם תורה, וממילא נעשים לבניך, ואז יהא "שלום על ישראל" - בזה שתלמדם תורה, שהרי "ת"ח מרבים שלום בעולם".

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

"הקב"ה פקח את עיניי"...

ליל שבת קודש פרשת ויגש תשע"ח.

שלום זכר בבית משפחת...

באמצע טעימת ה"אַרְבֶּעס" מתיישב לצדי, ידידי רבי שמואל שליט"א ושואל: "תגיד לי, אתה מכיר את יוסי מהדפוס?"

- "יוסי? בוודאי! אנחנו מדפיסים שם הרבה פעמים את ה'איש-לרעהו'..."

"אהה. אז הוא מוסר לך דרישת-שלום. הוא מאוד אוהב את העלון, למרות שעדיין אינו חובש כיפה. אבל תוך כדי עבודה הוא מצץ לראות מה כתוב, ומאוד מעריך את העבודה ש'איש-לרעהו' עושה."

- "נחמד לשמוע."

"אז תשמע משהו עוד יותר נחמד!"

* * *

לפני מספר ימים נכנסתי להדפיס משהו בבית הדפוס הזה. אני מכיר את המקום, אנשים ישרים. והנה אני רואה את 'יוסי' חיוור כסיד, רועד כולו. ניגשתי בבהלה ושאלתי "יוסי! מה קורה? הכל בסדר?"

חשבתי כבר על הגרוע מכל...

הוא סיפר בקול רועד: "כנסה לפה אשה מבוגרת שביקשה להעתיק כל מיני מסמכים עתיקים. אולי היא ניצולת שואה, אינני יודע. ביקשה לצלם את כל החומר בזהירות. היות והיה פה לחץ באותה שעה, אמרתי לה להשאיר את החומרים. אני אצלם את זה ואתקשר אליה מתי שהכל יהיה מוכן."

"איך שמשתחרר פה קצת הלחץ, ואני רוצה לצלם לה את המסמכים אני לא מוצא אותם. תאמין לי, כאילו בלעה אותם האדמה. אז אולי בטעות, או בכוונה, היא לקחה בסוף את המסמכים אֶתה? לך תדע. אני מפחד להתקשר אליה ולברר את השאלה הזו! אני אובד עצות, לא יודע מה לעשות. רועד מהרגע שהיא תחזור לכאן ותקלוט שכל העבר שלה התנדף בשנייה אחת. לך תדע אלו מסמכים היו לאשה המבוגרת. בטח ניצולת שואה עם דוקומנטים היסטוריים חשובים ועוד כל מיני דברי אומנות שונים!"

שינסתי מותניי - מספר ר' שמואל - ואמרתי לו, אני עוזר לך לחפש. היות ובית הדפוס חולש על מספר מבנים, המבצע נמשך שעתים תמימות. חיפשנו וחיפשנו בכל מקום אפשרי! אתה יודע שהמקום הכי גרוע לחפש שם דפים, זה בבית דפוס שעמוס במיליוני דפים... אבל לא הרמנו ידיים, במקום זה הרמנו מכוונות. הזינו ארונות. הפכנו ניירות. אך הכל לשווא!

הפחד והדאגה שחלפו מעט מעל פניו של יוסי - לאחר העזרה שהצעת לי - קיבלו משנה תוקף כאשר הסתבר שהחומר אכן לא נמצא. הוא שוב נתקף בחלחלה: מה נענה ומה נאמר ביום דין, כאשר תגיע האשה לדרוש את מסמכיה? אבל זמני תם. לא יכולתי יותר להשאר שם.

ואז נצנץ במוחי רעיון. אמרתי לו: יוסי, תגיד אחרי! "אמר רבי בנימין בר יפת הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא ויפקח אלוקים את עיניה..."

הוא חזר אחרי מילה במילה וביקשתי ממנו: תבטיח סכום כסף לצדקה - אם תמצא את זה. אמר: אין בעיה. מיהרתי. איחלתי לו הצלחה ויצאתי לדרכי.

* * *

חולפים מספר ימים והטלפון שלי מצלצל.

"שלום, מדבר יוסי מהדפוס - איפה אתה גר?" היות ושכחתי לגמרי מהסיפור, שאלתי את עצמי לאן הוא חותר? התחמקתי מתשובה. אבל הוא שוב שואל "איפה אתה גר?" ואני שוב מתחמק... אז הוא שואל "למה אתה לא רוצה להגיד לי?" נכנעתי: אני גר ברח' ים סוף. "ידעת?" הוא ענה "אני מחכה לך מתחת לבית!"

מה?! איך הוא ידע איפה אני גר? "חיפשתי במודיעין לפי מספר הטלפון שלך... שאלתי איפה אתה גר רק כדי להבטיח שאין כאן טעות. תרד אלי בבקשה..."

האמת? קצת חששתי - אבל ירדתי. פגשתי יוסי חדש - עליו ושמת. איך שהתקרבתי אליו הושיט לי מעטפה: "הנה 1,000 שקל, תחלק את זה לאברכים ונצרכים. הבטחתי ואני מקיים!"

הייתי בהלם. אמרתי לו: מה קרה? הוא ענה "מצאתי! ואני ממחר - להתראות..."

* * *

האזנתי בקשב לסיפורו של ידידי שבעצם נקטע באמצע. כדי להשלים את הפאזל החסר התקשרתי לאחר שבת ליוסי מהדפוס וביקשתי לשמוע את ה'הפי-אנד', וכך סיפר:

"כמה דקות אחרי שרבי שמואל עזב את המקום, חזרה האשה המבוגרת ושאלה: 'הכל מוכן?' עניתי לה בשאלה: 'את בטוחה שלא לקחת מכאן את הדפים?' היא התפרצה בחלחלה: 'השתגעתי? אני אתבע אותך! כל החיים שלי נמצאים במסמכים האלו! אין לי שום אפשרות לשחזר אותם! אתה יודע שאין לי שום דבר בחיים רק זה? הרסת לי את כל החיים!' "

"אני עומד נזוף. חושב על המילים שאמרתי קודם "הכל בחזקת סומין", נזכר בהבטחה שלי לצדקה ולפתע מבחין בדפים שלה ישר מול העיניים שלי! במקום הכי גלוי שיכול להיות! במרכז הדפוס!"

"אין לי הסבר - - -"

"תראה - סיכם יוסי את ההתרחשות - אני כל כך מאמין באלוקים. תראה איזה יופי הוא מוביל אותנו. הוא אוהב אותנו! ועוד משהו רציני לומר. דע לך; השבת זו המתנה הכי גדולה שהוא יכול לתת לנו, גם אם יתנו לי מיליון דולר על עבודה - לא אעבוד בשבת!"

אכן, "מי כעמך ישראל!!"

י. וינברג

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממוקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il